

Vysoká škola ekonomická v Praze

**Trh práce,
pracovní migrace
a politika
zaměstnanosti ČR
po roce 2011**

Pavel Kaczor

2013

Obsah

Úvodem6
1 Trh práce – základní pojmy a souvislosti	7
1.1 Trh práce jako součást hospodářského koloběhu v ekonomice.	7
1.2 Nabídka práce	9
1.3 Poptávka po práci	10
1.4 Rovnováha na trhu práce	11
1.5 Změny v nabídce a poptávce po práci – změna tržní rovnováhy	12
2 Lidský kapitál a jeho specifika	23
2.1 Lidský kapitál – vymezení pojmu.	23
2.2 Základní a širší lidský kapitál	24
2.3 Efekty lidského kapitálu	25
2.4 Význam vzdělání – statistická fakta	27
2.5 Lidský kapitál jako důležitý zdroj ekonomického růstu	30
2.6 Demografické trendy v ČR a jejich očekávané dopady na trh práce	31
2.7 Neodpovídající struktura („kvalita“) pracovní síly jako další problém trhu práce	37
2.8 Měnící se požadavky trhu práce aneb štěstí přeje připraveným	39
3 Nezaměstnanost a její měření, formy nezaměstnanosti, aktuální situace a trendy na trhu práce v ČR a EU	46
3.1 Nezaměstnanost – vymezení pojmu	46
3.2 Měření nezaměstnanosti	46
3.3 Přirozená míra nezaměstnanosti (NAIRU)	53
3.4 Formy nezaměstnanosti	55
3.5 Míra nezaměstnanosti a její trendy v ČR	58
3.6 Míra nezaměstnanosti a její trendy v EU	70

4	Nedostatek (přebytek) pracovní sily v ekonomice a možnosti jeho řešení	79
4.1	Charakteristické rysy nerovnováhy na aggregátním trhu práce.	79
4.2	Možné způsoby řešení nedostatku pracovní sily na trhu práce	81
5	Teoretický a empirický pohled na pracovní migraci	94
5.1	Teorie migrace	94
5.2	Empirické studie faktorů ovlivňujících migraci	104
5.3	Přínosy pracovní migrace	108
5.4	Ostatní faktory ovlivňující migraci	111
5.5	Dílčí závěr k teoreticko-empirickému pohledu na pracovní migraci	113
6	Migrační prostředí v EU, hlavní faktory ovlivňující migraci uvnitř EU	114
6.1	Srovnání míry nezaměstnanosti v členských zemích EU	115
6.2	Srovnání minimálních mezd v členských zemích EU	116
6.3	Srovnání průměrných mezd v členských zemích EU	118
6.4	Srovnání HDP na jednoho obyvatele v členských zemích EU	120
6.5	Dílčí závěry ohledně migračního prostředí v rámci EU	122
7	Pracovní imigrace z pohledu ČR – cizinci na trhu práce v ČR	124
7.1	Nejčastější mýty o pracovních imigrantech	124
7.2	Pracovní imigrace v České republice v číslech	129
7.3	Vývoj celkového počtu ekonomicky aktivních cizinců v ČR	130
7.4	Ekonomická aktivita cizinců v regionech	131
7.5	Podíl cizinců na obyvatelstvu	132
7.6	Občané EU a jejich ekonomická aktivita v ČR	134
7.7	Občané z nečlenských zemí EU a jejich ekonomická aktivita v ČR	136
7.8	Rozdíly v povaze ekonomické aktivity dle národností cizinců	138
7.9	Zastoupení práce cizinců v jednotlivých odvětvích národního hospodářství	139
7.10	Věková a pohlavní struktura cizinců pracujících v České republice	140
7.11	Imigrační politika České republiky	141
7.12	Pracovní imigrace do ČR – dílčí závěry	146

8	Češi a pracovní migrace do zahraničí	149
8.1	Shrnutí základních podmínek pro volný pohyb českých pracovníků v rámci EU	149
8.2	Opodstatněnost přechodných opatření proti zemím A-8	152
8.3	Zdroje údajů o skutečné pracovní migraci českých občanů	153
8.4	Hlavní migrační cíle Čechů, odhad dynamiky migrace do nich	156
8.5	Výdělkový diferenciál pracovního migranta a jeho trendy	158
8.6	Další publikovaná fakta o migraci Čechů	164
8.7	Riziko odlivu českých odborníků do zahraničí	169
8.8	EURES a podpora pracovní mobility	180
9	Mezinárodní pracovní migrace v sociálních souvislostech	183
9.1	Důvody a principy koordinace sociálních systémů členských zemí EU	183
9.2	Konkrétní povinnosti migrujících osob	189
9.3	Mezinárodní srovnání nároků na sociální zabezpečení v rámci EU	192
9.4	Dílčí závěr týkající se dávkových motivů pracovní migrace	195
10	Úřady práce a zprostředkování zaměstnání	197
10.1.	Pasivní a aktivní politika zaměstnanosti	197
10.2.	Zprostředkování zaměstnání	200
11	Aktivní politika zaměstnanosti v ČR	219
11.1	Vymezení účelu aktivní politiky zaměstnanosti, historické souvislosti	219
11.2	Osoby s hendikepem na trhu práce jako hlavní objekt APZ	220
11.3	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	221
Závěr		234
Přehled použité literatury		235
Přehled obrázků a tabulek		240